

לשון עברית

חוג לימודים לב"א (דו-חוגי וחד-חוגי)

חוג לימודים למ"א

ולימודים לתואר דוקטור בפילוסופיה

ראש החוג: פרופ' יעל משלר

חברי הסגל האקדמי

פרופסור מן המניין: פרופ' יצחק אבישור (אמריטוס), פרופ' אילן אלדר (אמריטוס), פרופ' מיכל אורנן-אפרת, פרופ' יעקב מנצור (אמריטוס), פרופ' תמר צבי, פרופ' יוסף שיטרית (אמריטוס).

פרופ' יהודית הנשקה, פרופ' עירית מאיר, פרופ' יעל משלר.

ד"ר סול אזואלוס-אטיאס, ד"ר יעקב גרונטפסט (גימלאי), ד"ר אריה פילובסקי (גימלאי).

ד"ר דלית אסולין, ד"ר אוהד כהן.

ד"ר נועם אורדן, ד"ר הלה פולק-יצחקי.

פרופסור חבר:

מרצה בכיר:

מרצה:

עמית הוראה:

מזכירות החוג

עוזר מנהלי לראש החוג: **גב' לאה בטש**

שעות קבלה: ימים א'-ה', בין השעות 10.00-13.00

טלפון: 04-8249281

פקס: 04-8249732

הלימודים לתואר הראשון (ב"א)

מטרת הלימודים

שפה היא אחד האפיונים המרתקים והמופלאים ביותר של בני האדם. הבלשנות, חקר השפה בכלל, וחקר השפה העברית בפרט, מהווים מסע מרתק בניסיון להבין ולפענח את מנגנון התפתחותה של השפה, את ההיסטוריה של השפה העברית ואת מקומה בחיינו. העברית היא שפה חיה ותוססת, עם שורשים עמוקים והיסטוריה ייחודית. שפה קשורה קשר עז לתרבות שבה היא מדוברת. חקר השפה מהווה אשנב להבנת התרבות והחברה של המשתמשים בה.

בלימודים בחוג ללשון העברית חוקרים את העברית מנקודות מבט שונות: חקר השימוש שעושים בני אדם במבני הלשון (פרגמטיקה וחקר השיח), חקר המשמעויות בלשון (סמנטיקה), חקר הצירופים והמשפטים (תחביר), חקר מבנה המילה (תורת הצורות), חקר צלילי השפה (תורת ההגה) ועוד. החוג ייחודי בהתמקדותו הן בחקר השיח העברי הדבור, הן בלשונות שמיות ויהודיות אחרות ובמקומה של העברית במשפחת הלשונות השמיות. נוסף לכך נחקרים הלשון העברית, התהוותה והשינויים החלים בה ממבט רב-תחומי בקורסים העוסקים בנקודות ההשקפה שבין הלשון ככלי תקשורתי בסיסי לבין תחומי ידע מגוונים, כגון תקשורת, סוציולוגיה, מדעי הקוגניציה ומשפטים.

תנאי הקבלה לשנה א'

1. עמידה בתנאי הקבלה הכלליים של האוניברסיטה ברמה הנדרשת בחוג.
2. עמידה בבחינת ידע בעברית (יע"ל) בציון 125 (לתלמידים שלא נבחנו בבחינת הכניסה הפסיכומטרית בעברית).

המסלול הדו-חוגי (60 נ"ז)

מבנה הלימודים

התלמיד חייב ללמוד לימודי חובה בדרגים 1, 2 ו-3 בהיקף של 36 נ"ז, לימודי בחירה בהיקף של 16 נ"ז ושני סמינריונים בהיקף כולל של 8 נ"ז. במסגרת קורסי הבחירה יש ללמוד 6 נ"ז מלימודי "דרך הרוח" בפקולטה למדעי הרוח משני החוגים יחד, ראו פירוט להלן, 4-2 נ"ז מתוכן על חשבון נקודות זכות בחוג שלנו. אין לבחור קורסים של החוג המוצעים גם בתכנית "דרך הרוח". התלמיד יידרש למלא את חובותיו באנגלית כשפה זרה, ובמידת הצורך ללמוד לימודי עזר.

לימודי "דרך הרוח" בפקולטה למדעי הרוח:

על כל תלמידי התואר הראשון בפקולטה למדעי הרוח שהחלו את לימודיהם בתשע"ד ואילך ללמוד 1-3 קורסים בהיקף כולל של 6 נ"ז כמפורט לעיל, במסגרת לימודי תכנית ההעשרה האוניברסיטאית "דרך הרוח" (תלמידים שהחלו את לימודיהם בתשע"ג נדרשים להשלים לימודי העשרה בהיקף של 4 נ"ז). הרישום יתבצע תחת תכניות הלימודים של התלמיד והציון ישוקלל בציון הסופי. ניתן ללמוד בתכנית ההעשרה בכל אחת משנות הלימוד לתואר, וסיום הלימודים בתכנית הנו תנאי לקבלת תואר בוגר.

את רשימת הקורסים ופרטים נוספים על התכנית ניתן למצוא באתר התכנית "דרך הרוח":

<http://who.haifa.ac.il/>

לפרטים: גב' עדי וקסלר, מרכזת התכנית

טלפון: 04-8240124, דואר אלקטרוני: Mindscales@univ.haifa.ac.il

להלן פירוט השיעורים בחוג ללשון העברית לפי דרגים:

לימודי עזר של החוג (דרג מכין שנה א')

2 נ'	4 שש"ס	(מכ')	תורת הניקוד
			(ראו "בדיקות פטור, בחינות, עבודות ותרגילים", סעיף 1 להלן).
2 נ'	4 שש"ס	(מכ')	ערבית
			או
2 נ'	2 שש"ס	ש"ת	עיונים בטקסטים עבריים
			(ראו "בדיקות פטור, בחינות, עבודות ותרגילים", סעיף 2 להלן).

שנה א' (דרג 1)

4 נ'	8 שש"ס		לימודי הדרג המכין
2 נ'	2 שש"ס	ש'	תורת ההגה של העברית החדשה
2 נ'	2 שש"ס	ש'	תורת ההגה של העברית המקראית
2 נ'	2 שש"ס	ש'	סמנטיקה של העברית
4 נ'	4 שש"ס	ש'	תחביר הלשון העברית
2 נ'	2 שש"ס	ש'	תולדות הלשון העברית
2 נ'	2 שש"ס	ש'	מבוא לבלשנות כללית
2 נ'	2 שש"ס	ש'	אוריינות המידע
20 נ'	24 שש"ס		סה"כ

שנה ב' (דרג 2)

2 נ'	2 שש"ס	ש'	תורת הצורות של העברית החדשה
4 נ'	4 שש"ס	ש'	לשון המקרא
4 נ'	4 שש"ס	ש'	לשון חכמים א'+ב'
2 נ'	2 שש"ס	ש'	מבוא לפרגמטיקה ולחקר השיח
4 נ'	4 שש"ס	ש'	שיעורי בחירה
4 נ'	4 שש"ס	ס'	סמינריון
20 נ'	20 שש"ס		סה"כ

שנה ג' (דרג 2, 3)

2 נ'	2 שש"ס	ש'	מבוא לבלשנות שמית
2 נ'	2 שש"ס	ש'	ארמית מקראית

*שיעורי בחירה או לימודי שפות (עד 4 נ"ז) ש'	12 שש"ס	12 נ'
סמינריון	4 שש"ס	4 נ'
סה"כ	20 שש"ס	20 נ'

לימודי עזר מחוץ לחוג (שפות זרות)

אנגלית כשפה זרה 4 שש"ס 0 נ'

עיון בתכנית הלימודים של המחלקה ללימודי שפות.

הערה: פטור מלימודי אנגלית – עיון בשנתון זה בפרק "תקנון הלימודים" בסעיף "אנגלית כשפה זרה".

בדיקות פטור, בחינות, עבודות ותרגילים

- 1. תורת הניקוד:** בחינת פטור ב"תורת הניקוד" תיערך בתחילת סמסטר א'. הבחינה היא רשות ולא חובה, והיא מיועדת למי ששולט בחומר הלימוד ומעוניין להיבחן כדי להיות פטור מהקורס. ציון המעבר בבחינה – 75. עיון להלן בסעיף "תנאי מעבר".
- 2. ערבית (מכ):** פטור מלימודי הערבית יינתן לתלמידים הבאים: תלמידים שסיימו את לימודיהם בבית-ספר ששפת ההוראה בו היא ערבית, תלמידים שנבחנו בחינת בגרות בערבית ותלמידי החוגים שפה וספרות ערבית והיסטוריה של המזרח התיכון (למעט מסלול דו-חוגי, אשר אינו כולל לימוד השפה הערבית כלל).
תלמידים שסיימו את לימודיהם בבית ספר ששפת ההוראה בו היא עברית ופטורים מהמכינה בערבית (כמפורט לעיל) חייבים ללמוד שיעור בחירה בחוג בהיקף 2 נ"ז במקום המכינה בערבית.
- 3. עיונים בטקסטים עבריים:** תלמידים שחויבו בבחינת יע"ל חייבים בלימוד הקורס "עיונים בטקסטים עבריים" בהיקף 2 נ"ז.

עבודות סמינריוניות

- 1. השתתפות בקורסי סמינריון:** התלמידים ישתתפו השתתפות פעילה בשני קורסי סמינריון אצל שני מורים שונים ובשני תחומי מחקר שונים, ויחויבו בכתיבת עבודות סמינריוניות. יש לקבל ציון 60 לפחות בכל אחת משתי העבודות הסמינריוניות כדי שהציון ישוקלל במניין נקודות הזכות. נוסף על כך, המורה רשאי לבחון על חומר ביבליוגרפי הקשור בנושא הסמינריון.
- 2. הגשת העבודות הסמינריוניות:** תלמידים אשר למדו בסמסטר א' רשאים להגיש את העבודה הסמינריונית עד סוף סמסטר ב'; אלו שלמדו בסמסטר ב' רשאים להגיש את העבודה עד תחילת שנת הלימודים העוקבת.
- 3. תלמידי שנה שלישית שציונם המשוקלל הוא 80 לפחות** רשאים ללמוד במסגרת לימודי הב"א סמינריון מלימודי המ"א.

* בלימודי שפות 8 שש"ס מקנות 4 נ"ז

תלמידי שנה שלישית שציונם המשוקלל בסיום שנה ב' הוא 90 לפחות, ואשר צברו לפחות 30 נ"ז בחוג, רשאים להשתתף בפרויקט מחקר אישי בהדרכת אחד ממורי החוג בהיקף של 4 נ"ז (במקום שני שיעורי בחירה). ההשתתפות בפרויקט מותנית בהסכמת המנחה. הציון יינתן על-ידי המנחה על סמך הגשת דו"ח מחקרי.

תנאי מעבר

1. ציון עובר

ציון המעבר הרגיל הנדרש הוא 51, אך קיימים קורסים שבהם נדרש ציון מעבר גבוה יותר, והם:

א. תורת הניקוד: 75

ב. 1. תורת ההגה של העברית המקראית : 60

2. תורת ההגה של העברית החדשה: 60

ג. עבודות סמינריוניות: 60

2. **המעבר משנה א' לשנה ב'** מותנה בעמידה בקורסים הבאים: תורת ההגה של העברית המקראית, תורת ההגה של העברית החדשה ותורת הניקוד, ובהשגת ממוצע 60 לפחות בכל קורסי דרג 1.

3. **השתתפות בסמינריון דרג 3:** תלמיד אינו רשאי להשתתף בסמינריון דרג 3 אלא אם כן סיים את חובותיו באנגלית כשפה זרה ברמת "מתקדמים 2".

שקלול הציונים

ממוצע משוקלל של ציוני הקורסים (למעט "תורת הניקוד" ו"מכינה בערבית") מהווה 80% מהציון הסופי לתואר. הציון של שתי העבודות הסמינריוניות מהווה 20% מהציון הסופי לתואר.

המסלול החד-חוגי (120 נ"ז)

התלמיד במסלול החד-חוגי נדרש להשלים תכנית לימודים בהיקף של 120 נ"ז. התכנית כוללת כתיבת שלוש עבודות סמינריוניות בחוג אצל שלושה מורים שונים ועבודה סמינריונית אחת במקבץ הלימודים שמחוץ לחוג.

מנחה מלווה של המסלול החד-חוגי

החוג ימנה מורה שישמש מנחה מלווה של המסלול החד-חוגי.

תנאי הקבלה למסלול החד-חוגי

1. סיום כל חובות לימודי שנה א' בשני החוגים.
2. ממוצע של 80 בלימודי שנה א' בחוג.
3. ממוצע של 75 בלימודי שנה א' בחוג השני.
4. ריאיון עם המנחה המלווה של המסלול החד-חוגי.

מבנה הלימודים

נוסף על הלימודים הנדרשים במסלול הדו-חוגי (בהיקף 60 נ'), ילמד תלמיד המסלול החד-חוגי קורסים מדרגים 2-3 בהיקף של 20 נ' (8 שיעורי בחירה¹ בחוג וכן סמינריון). את יתרת הנקודות ילמד התלמיד מחוץ לחוג, על-פי החלוקה הבאה:

1. מקבץ אחד מתוך המקבצים הקיימים² בהיקף של 20-24 נ', לפי דרישת המקבץ. במקבץ זה יכתוב התלמיד עבודה סמינריונית.
2. לימודיו בשנה א' בחוג האחר יוכרו כ-12-20 נ'.³
3. את יתרת הנקודות ילמד לפי בחירתו בקורסי בחירה מחוץ לחוג בהיקף של 4-8 נ' (אחד מהם לפחות בדרגים 2-3).

תכנית הלימודים חייבת באישורו של המנחה המלווה מהחוג. אין לקחת יותר מ-36 נ' מאותו החוג.

עבודות סמינריוניות

התלמיד יכתוב 3 עבודות סמינריוניות בקורסי החוג (עבודות אלו ייכתבו אצל מורים שונים), ועבודה סמינריונית נוספת במסגרת המקבץ.

הבטחה מפני כפילות קורסים

כל קורס ייקף לזכות התלמיד פעם אחת בלבד. לדוגמא, קורס שלמד התלמיד כלימודי שנה א' בחוג האחר ייחשב כחלק מתוך 12-20 נ"ז ללימודי שנה א' או כקורס מקבץ. קורס לא ייספר ליותר מקטגוריה אחת.

שקלול הציונים (120 נקודות זכות)

ממוצע משוקלל של ציוני הקורסים (למעט "תורת הניקוד" ו"מכינה בערבית") מהווה 80% מהציון הסופי לתואר. הציון של ארבע העבודות הסמינריוניות מהווה 20% מהציון הסופי לתואר.

מסלול מואץ

החוג מאפשר לתלמידים מצטיינים לסיים את התואר הראשון והשני בתוך חמש שנים לכל היותר. במסלול זה נדרש התלמיד לכתוב עבודת גמר מחקרית (ראה פירוט בלימודים לתואר השני).

¹ תלמידי המסלול החד-חוגי רשאים להשתתף בסמינריון (דרג 3 בחוג) כשיעור בחירה בהיקף 4 ש"ס (ולא כסמינריון).

² היצע המקבצים מסתמך על רשימת המקבצים בחוג ללימודים רבת-חומיים שבשנתון זה (עמ' 343-344). להלן כמה הצעות למקבצים אפשריים: אנגלית, ארכיאולוגיה, לימודי אסיה, מחשבים, מקרא, משפטים, מתמטיקה, סוציולוגיה, ספרות עברית והשוואתית, ערבית, פילוסופיה, תקשורת.

³ התלמיד רשאי לבחור להמשיך את לימודיו בחוג השני – החוג הנוסף שלמד בשנה א' – כלימודי מקבץ או לבחור במקבץ מחוג אחר. אם בחר התלמיד באפשרות הראשונה, יהיה עליו להשלים קורסים נוספים במקבץ (דרג 2 ומעלה) עד ל-20 נ' נוסף על לימודיו בשנה א' בחוג (12-20 נ'). אם בחר התלמיד באפשרות השנייה, תיזקפנה לזכותו 12-20 נ' שנה א' בלימודים שבחוג השני והוא ילמד 20-24 נ' במקבץ מחוג אחר.

תכנית ב.א. למצטיינים:

"התכנית הרב-תחומית בלשון עברית ובלשנות"

במסגרת תכנית זו ילמדו הסטודנטים:

לימודי חובה של התכנית הרגילה לב.א. במסלול הדו-חוגי בלשון עברית (36 נ"ז)*

שני סמירונים (8 נ"ז)

עד 4 נ"ז מ"דרך הרוח"

12 נ"ז לימודי בחירה מתוך מבחר קורסים בדגש בלשני הניתנים בחוג.

תנאי הקבלה לתכנית: מינימום סכס פסיכומטרי + בגרות 630

* ניתן יהיה להתקבל לתכנית גם במסלול החד-חוגי וגם במסלול המואץ למ.א.

תכנית "מדעי הרוח הדיגיטליים"

תוכנית לימודים יוקרתית לתואר ראשון בתחום חדש ופורץ דרך: מדעי הרוח הדיגיטליים. שילוב והתמחות ייחודית במדעי הרוח הדיגיטליים – חלוצים בתחום חדש ומתפתח (חברתית, תרבותית ומחשבתית). התכנית היא תכנית דו-חוגית המשלבת לימודים בחוג למערכות מידע, ותכנית לימודים מותאמת בחוג ללשון העברית. ניתן לראות פרטים נוספים באתר התכנית

<http://dighum.haifa.ac.il/index.php/en>

